

Hiina keisrinna Wan Rong

Ottabeth ja näidend „Ottabeth“

Nime „Ottabeth“ kirjutas oma kirjadele alla salapärase tundmatu, kes pidas Alexandriga kirjavahetust kreeka tähtedega kirja pandud salakeeles. Üks selline kiri on säilinud. On arvatud, et Ottabethi nime taga võis varjuda Alexandri nõbu Olga Mathilde Isabelle Elisabeth von Meyendorff. Tõestust ei ole ja tänini ei ole ka teada, mis Ottabethist sai. Nagu ei teata tänini sedagi, mis suhted olid tal Alexandriga. Olid nad sõbrad? Armastajad? Lihtsalt kirjasõbrad?

See lahendamata mõistatus saigi üheks näidendi „Ottabeth“ kirjutamise aluseks. „Ottabethi“ tegevus toimub paralleelselt 1924 ja 2024, korraga Pekingis Keelatud Linnas ja Tõstamaa mõisas. Üks õhtu ja öö, mille jooksul üks lugu lõpeb ja üks teine saab alguse. Aga mis kõige olulisem - üks lõpetamata lugu leiab lahenduse.

Lõpetamata lood jäävad vahel painama. Või tulevad tagasi meid kiusama. Nii väga tahaks ju teada, mis oleks saanud, kui...?

Kirjutasin selle näidendi, sest ka minu elus oli hiljuti aeg, kui mineviku lõpetamata lood tulid kummitama ja said mu kätte. Tänapäeva tehniliste võimaluste toel hakkasin otsima taga tegelasi minevikust ja... Sain ühel hetkel aru, et poleks tohtinud seda teha. Oleksin pidanud laskma minevikul minna.

Nii et riivamisi on see lugu ka leinast. Lein, nagu ka lugu, algab ühest sündmusest, kulgeb kaudu radu kummalisi ning peab ka lõppema.

See näidend on pühendatud minu emale, kuigi ühelgi tegelasel ega lool endal pole temaga vähimatki pistmist.

Mitu selle näidendi tegelast (Alexander Stael von Holstein, Olga von Grave, Hiina keiser Pu Yi ja tema kaks naist, Ottabeth) on tegelikult elanud ja näidendi kirjutamisel kasutasin ma mõningaid nende eludest teada olnud fakte. Lugu ise on muidugi puhas väljamõeldis.

TEGELASD

(Ilumuse järjekorras)

Alexander Stael von Holstein
Olga von Grave
Doktorant
Muuseumitöötaja
Hiina keiser Henry Pu Yi
Hiina keisrinna Wan Rong
Hiina keisri liignaine Wen Xiu
Karl, toapoiss
Madle, köögitüdruk
Ottabeth ehk Olga Mathilde Isabelle Elisabeth von Meyendorff

Autor ja lavastaja
GERDA KORDEMETS

Kunstnik
TRIIN TAMMANN

Valguskunstnik
PRIIDU ADLAS (Draamateater)

Muusikalised kujundajad
KAIDI SOOSAAR
TOOMAS LUNGE

Tantsuõpetaja
MARKO KIIGAJAAN

Valgustehnik
MARKUS KUSLAP

Helitehnik
MARKUS KUSLAP

Grimeerija
KARINA SAUVÄLI (Endla)

Rekvisiitor ja inspitsient
PILLERIN PIHELGAS

Fotograaf
TOOMAS MITT

Plakat
AIN SAVIAUK

Produtsendid
PILLERIN PIHELGAS
TOOMAS RÕHU
TOOMAS MITT

Esietendus 28. juulil 2024 Tõstamaa mõisas

LAURI KINK
KERSTI TOMBAK
ALDEN KIRSS (Ugala)
NATALI VÄLI
ALDEN KIRSS (Ugala)
NATALI VÄLI
KAIDI SOOSAAR
ALDEN KIRSS (Ugala)
KERSTI TOMBAK
NATALI VÄLI

Aleksander Stael von Holstein ja Olga von Grave

Pu Yi

Pu Yi (7. veebruar 1906 – 17. oktoober 1967) oli Hiina viimane keiser, üheteiskümmes ning viimane Qingi dünastia monarh. Ta tõsteti troonile aastal 1908, mil ta oli ainult kahene, ning oli sunnitud troonist loobuma juba aastal 1912 6-aastasena.

Pu Yi jäeti elama Keelatud Linna ning 1917. aastal õnnestus sõjapoleetiku võimuvõitluse käigus ajutiselt (ainult 12-ks päevaks) taastada Pu Yi keisrivõim.

Pu Yi abiellus 1922. aastal keisrinna Wan Rong'iga.

1924. aastal pagendati Pu Yi Keelatud Linnast lõplikult.

1932 toimus Jaapani invasioon Mandžuuriasse, mille tulemusel rajati nukuriik Man-chou-kuo, riigijuhiks pandi Pu Yi, kuid reaalselt võimu tal polnud.

1934 kuulutati Pu Yi Man-chou-kuo keisriks. Ta püsis mukuvalitsejana troonil kuni teise maailmasõja lõpuni aastal 1945. Neil aastail elas ta peamiselt Man-chou-kuo Keisripalees, reisides aeg-ajalt ringi Euroopas.

Keisrinna Wan Rong oli oopiumisõltlane juba varasemast, kuid sel perioodil tema sõltuvus süvenes ning paar kauges teineteisest lõplikult. Pu Yi oli mitu konkubiini (kellest esimene oli Wen Xiu), kuid ka meessoost armukei.

Kui Jaapan 1945 alistus, sattus Pu Yi Nõukogude vägede kätte vangi.

Keisrinna Wan Rongi ei näinud ta enam kunagi, naine suri 1946 Hiina vanglas nälga.

Hiljem mõisteti Pu Yi ka Hiinas sõjakurjategijana kümneks aastaks vang. Pärast oma vabanemist 1959 pani ta kellegi salapäraseks jäänud kirjaniku abil kirja oma mälestused. Elu lõpuastail töötas Pu Yi Keelatud Linnas aednikuna.

Keegi kaasaegseist on öelnud, et ta on suretik, kellele kuulub troonist loobumise rekord.

Päris kindlasti oli tema saatus üks maailmaajaloo traagilisemaid, sest enne Bernardo Bertoluzzi filmi „Viimane keiser“ („The Last Emperor“, 1987) ei teadnud suurem osa maailmast temast midagi.

See film on oluliselt mõjutanud ka näidendi „Ottabeth“.

Alexander Stael von Holstein oli Tõstamaalt pärit orientalist. Ta lahkus Tõstamaalt ja Eestist juba noore mehana, nii on Eesti arhiivides säilinud materjale ainult tema elu esimese paarikümne eluaasta kohta.

Alexander sündis 1. jaanuaril 1877. aastal Tõstamaal. Alates 1885. aastast õppis ta Tallinnas Roseni erapansionis ja Tartus Kollmanni erakoolis. Koolitee jätkus Pärnu gümnaasiumis.

1894. aastal asus ta õppima Tartu ülikooli ajaloo-keeleteaduskonda. Võimalik, et juba ülikooli ajal sai Alexandrile südamelehedaseks sanskriti keel, mille õpinguid ta professor Meyeri käe all alustas. 19. sajandi lõpu ülikoolis oli sanskritoloogia ja orientalistika üsna kehvast seisusest, mis võiski olla üheks põhjuseks, miks Alexander lahkus 1869. aastal Tartu ülikoolist ning õppis järgneva nelja aasta jooksul Berliini ja Halle ülikoolides.

Pärast dissertatsiooni kaitsmist läks Alexander Stael von Holstein 1901. aastal Peterburi ja töötas mõnda aega tõlgina Välisministeeriumis. 1903. aastal viibis ta teadusliku komandeeringu raames Indias. Selle kohta ilmus reisikirja, mis on eestikeelsena ilmunud Loomingu Raamatukogus (1991 nr 9/10). Alates 1909. aastast getutses Alexander Peterburi ülikoolis eradotsendina.

1916. aastal sõitis Alexander Stael von Holstein komandeeringusse Pekingisse, kuhu jäi elama surmani. Esialgu töötas ta Pekingi ülikoolis, 1920. aastatel oli aga Hiina valitsuse nõuandja kõrghariduse küsimuses.

Pekingis ilmusid tema sulest mitmed teaduslikud artiklid ja uurimused, tema algatusel rajati Pekingi ülikooli juurde Sino-India Instituut. Tema peamiseks uurimisobjektiks kujunesid budistlikud tekstid, millele hiljem lisandus ikonograafia. Teadlasena oli Alexander väga täpne ja põhjalik ning tema teaduslikud tööd on enamasti jõukohased vaid vastava eriala spetsialistile. 1928/1929. õppeaastal pidas ta Ameerikas Harvardi ülikoolis loenguid.

Alexander oli abielus Olga von Gravega, kellega ta tutvus Pekingis. Nende perre sündis kaks last – Wolter ja Maria Thesia.

Kuigi Alexander ei tulnud kunagi sünnimaale tagasi, võttis ta 1927. aastal Eesti Vabariigi kedakonduse.

Eestit külastas ta koos perekonnaga 1930. aastatel ning oli kirjavahetuses nii oma voliniku kui siin elavate sugulastega.

Alexander Stael von Holstein suri 16. märtsil 1937.

